

Rhif y Cwmni 4134269

Erthyglau Cwmni: Mentrau Iaith Cymru Cyf.

**CWMNI PREIFAT WEDI EI GYFYNGU DRWY WARANT
YN UNOL AG AMODAU DEDDF CWMNIAU 2006**

Ymgorfforwyd ar y 29ain o Ragfyr 2000
Addaswyd 10fed Gorffennaf 2018

MYNEGAI I'R ERTHYGLAU

CYFLWYNIAD A MEMORANDWM CYMDEITHASIAD

RHAN 1:

DEHONGLIAD A THERFYN YR ATEBOLRWYDD

1. Termau diffiniedig
2. Atebolrwydd aelodau

RHAN 2:

CYFARWYDDWYR - EU PWERAU A'U CYFRIFOLDEBAU

3. Awdurdod cyffredinol y cyfarwyddwyr
4. Pŵer wrthgefn yr aelodau
5. Caiff cyfarwyddwyr ddirprwyo
6. Pwyllgorau

PENDERFYNIADAU CYFARWYDDWYR

7. Cyfarwyddwyr i gymryd penderfyniadau ar y cyd
8. Penderfyniadau unfrydol
9. Galw cyfarfod o'r cyfarwyddwyr
10. Ymuno mewn cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr
11. Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr
12. Cadeirio cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr
13. Pleidlais fwrw
14. Buddiannau'n gwrthdaro
15. Cofnodion i'w cadw yng nghyswllt penderfyniadau
16. Disgresiwn cyfarwyddwyr i wneud rheolau pellach

PENODI CYFARWYDDWYR

17. Dulliau penodi cyfarwyddwyr
18. Terfynu penodiad cyfarwyddwr
19. Cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr
20. Treuliau cyfarwyddwyr

RHAN 3:

DOD YN AELOD A THERFYNU AELODAETH

21. Ceisiadau am aelodaeth
22. Terfynu aelodaeth

TREFNU CYFARFODYDD CYFFREDINOL

23. Bod yn bresennol a chael siarad mewn cyfarfodydd cyffredinol
24. Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd cyffredinol
25. Cyfarfodydd cyffredinol
26. Cyfarwyddwyr a rhai nad ydynt yn aelodau yn cael bod yn bresennol a siarad
27. Gohirio

PLEIDLEISIO MEWN CYFARFODYDD CYFFREDINOL

28. Pleidleisio: cyffredinol
29. Camgymeriadau ac anghydfodau
30. Pleidleisiau pŵl
31. Cynnwys rhybuddion dirprwy
32. Danfon rhybuddion dirprwy
33. Diwygio penderfyniadau

RHAN 4:

TREFNIADAU GWEINYDDOL

34. Y dulliau cyfathrebu i'w defnyddio
35. Seliau'r Cwmni
36. Dim hawl i archwilio cyfrifon na chofnodion eraill
37. Darparu ar gyfer cyflogedigion wrth ddirwyn busnes i ben

INDEMNIO AC YSWIRIO CYFARWYDDWYR

38. Indemnio
39. Yswirio

40. DIRWYN Y BUSNES I BEN

CYFLWYNIAD: MEMORANDWM CYMDEITHASIAID MENTRAU IAITH CYMRU CYF.

- Enw'r Cwmni yw Mentrau Iaith Cymru Cyf (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel "y Cwmni").
- Bydd swyddfa gofrestredig y Cwmni yng Nghymru.
- Nod Mentrau Iaith Cymru Cyf yw gweithredu fel corff cefnogol i gefnogi'r Mentrau Iaith lleol sydd yn hybu ac ehangu'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith gymunedol a sefydliadol.
- Yr amcanion y sefydlwyd y Cwmni i'w cyflawni ("yr Amcanion") yw fel a ganlyn:
 - (i) hwyluso hyfforddiant perthnasol i amcanion y Cwmni;
 - (ii) dylanwadu ar gyrff statudol a chyhoeddus, sefydliadau sector gwirfoddol a'r sector breifat ar ran y mentrau iaith;
 - (iii) dosbarthu gwybodaeth a rhannu arferion ymarfer da;
 - (iv) cynnal rhwydweithiau cenedlaethol a rhanbarthol;
 - (v) ysgogi sefydlu a chefnogi mentrau iaith newydd;
 - (vi) cynyddu proffil y mentrau fel cyrff cynllunio ieithyddol;
 - (vii) cyfnewid profiad a rhannu syniadau;
 - (viii) trefnu a chynnal digwyddiadau a phrosiectau
 - (ix) ac unrhyw waith perthnasol arall i gefnogi'r Mentrau Iaith
- Er cyflawni'r amcanion uchod ond ddim fel arall, bydd gan y Cwmni'r pwerau canlynol:
 - (i) i dynnu, gwneud, derbyn, cadarnhau, trafod, diystyru neu weithredu addawebau, biliau, sieciau neu offerynnau eraill a chadw cyfrifon banc yn enw'r Cwmni;
 - (ii) i godi arian a gwahodd a derbyn cyfraniadau: ar yr amod nad yw'r Cwmni wrth godi arian yn ymgymryd â gweithgareddau masnachu parhaol sylweddol a'i bod yn cydymffurfio ag unrhyw reoliadau statudol perthnasol;
 - (iii) i brynu, newid, gwella ac (yn amodol ar gael unrhyw ganiatâd sydd ei angen yn ôl y gyfraith) i godi am eiddo a'i werthu;
 - (iv) i gyflogi staff na fyddant yn gyfarwyddwyr y Cwmni (y cyfeirir atynt o hyn ymlaen fel "y Cyfarwyddwyr") yn ôl yr angen er mwyn cyflawni'r Amcanion mewn ffordd briodol a sicrhau darpariaeth resymol ac angenrheidiol i dalu pensiynau ac oed-dâl i staff a'u dilynlion;

- (v) i sefydlu neu gefnogi unrhyw ymddiriedolaethau, cymdeithasau neu sefydliadau a ffurfiwyd at ddiben rhai neu bob un o'r Amcanion;
 - (vi) i gydweithio â Chwmnïau, mudiadau gwirfoddol ac awdurdodau statudol sy'n gweithio i hybu'r Amcanion neu ddibenion cyffelyb ac i gyfnewid gwybodaeth a chyngor gyda hwy;
 - (vii) i dalu o gronfa'r Cwmni gostau, taliadau a threuliau ffurfio a chofrestru'r Cwmni;
 - (viii) i greu unrhyw is-ganllaw a chyfarwyddyd yn unol â'r erthyglau ond â mwy o fanylder er mwyn egluro gweithdrefnau penodol
 - (ix) i wneud pob peth arall cyfreithiol er cyflawni'r Amcanion.
- Caiff incwm ac eiddo'r Cwmni eu defnyddio'n unig at ddiben hyrwyddo'r Amcanion ac ni chaiff yr un rhan ohonynt eu talu na'u trosglwyddo'n uniongyrchol na'n anuniongyrchol ar ffurf buddran, bonws neu ar ffurf elw arall i aelodau'r Cwmni.
 - Ni chaiff yr un Cyfarwyddwr ei benodi i swydd o fewn y Cwmni y telir cyflog neu ffioedd ar ei chyfer ac ni fydd yn derbyn unrhyw daliad na budd arall mewn arian neu werth arian gan y Cwmni, ar yr amod na fydd dim yn y ddogfen hon yn rhwystro'r Cwmni rhag talu'n ddidwyll unrhyw daliadau a restrir yn Erthygl 20.
 - Bydd gan yr aelodau atebolrwydd cyfyngedig o ran arian ac asedau sydd wedi'u manylu mewn dogfen ar wahân.
 - Ni ellid newid y Memorandwm na'r Erthyglau ond drwy bleidlais dwy ran o dair o'r aelodau sy'n bresenol mewn Cyfarfod Cyffredinol Anarferol ac ni fydd Cymal 23 o'r Erthyglau'n berthnasol i'r cyfarfod hwnnw.

RHAN 1:

DEHONGLIAD A THERFYN YR ATEBOLRWYDD

Termau diffiniedig

1. Yn yr erthyglau, oni bai bod y cyd-destun yn mynnu fel arall:

- ystyr "erthyglau" yw erthyglau cymdeithasiad y Cwmni;
- mae "methdaliad" yn cynnwys gweithrediadau methdalunigol o dan awdurdodaeth ar wahân i Gymru a Lloegr neu Ogledd Iwerddon, sydd ag effaith debyg i effaith methdaliad;
- mae i "cadeirydd" yr ystyr sydd yn erthygl 12;
- mae i "cadeirydd y cyfarfod" yr ystyr sydd yn erthygl 25;
- mae "Deddfau Cwmnïau" yn golygu'r Deddfau Cwmnïau (yn unol â diffiniad adran 2 o Ddeddf Cwmnïau 2006) i'r graddau eu bod yn gymwys i'r Cwmni;
- ystyr "cyfarwyddwr" yw cyfarwyddwr i'r Cwmni, ac mae'n cynnwys unrhyw un sy'n llenwi safle cyfarwyddwr, pa enw bynnag arall a roir arno;
- mae "dogfen" yn cynnwys, oni phennir fel arall, unrhyw ddogfen a gaiff ei hanfon neu ei chyflenwi ar ffurf electronig;
- mae i "ffurf electronig" yr ystyr sydd yn adran 1168 o Ddeddf Cwmnïau 2006;
- mae i "aelod" yr ystyr sydd yn adran 112 o Ddeddf Cwmnïau 2006;
- mae i "penderfyniad arferol" yr ystyr sydd yn adran 282 o Ddeddf Cwmnïau 2006;
- mae i "ymuno", mewn cysylltiad â chyfarfod o'r cyfarwyddwyr, yr ystyr sydd yn erthygl 10;
- mae i "rhybudd dirprwy" yr ystyr sydd yn erthygl 31;
- mae i "penderfyniad arbennig" yr ystyr sydd yn adran 283 o Ddeddf Cwmnïau 2006;
- mae i "is-gwmni" yr ystyr sydd yn adran 1159 o Ddeddf Cwmnïau 2006; ac
- ystyr "ysgrifen" yw cynrychioli neu atgynhychu geiriau, symbolau neu wybodaeth arall ar ffurf weladwy drwy unrhyw ddull neu gyfuniad o ddulliau, p'un a gaiff hynny ei anfon neu ei gyflenwi ar ffurf electronig neu rywsut arall.

Oni bai bod y cyd-destun yn mynnu fel arall, mae i unrhyw eiriau neu ymadroddion eraill yn yr erthyglau hyn yr un ystyr ag yn Neddf Cwmnïau 2006 fel yr oedd mewn grym ar y dyddiad y daeth yr erthyglau yn gyfrwymol ar y Cwmni.

Atebolrwydd aelodau

2. Mae atebolrwydd yr aelodau wedi'i gyfyngu i £1, sef y swm y mae pob aelod yn ymrwymo i'w gyfrannu at asedion y Cwmni pe câi hwnnw ei ddirwyn i ben yn ystod ei aelodaeth neu o fewn blwyddyn iddo roi heibio i fod yn aelod, er mwyn
 - (a) talu dyledion a rhwymedigaethau'r Cwmni yr ymrwymwyd iddynt cyn iddo roi heibio i'w aelodaeth,
 - (b) talu costau, codiannau a threuliau'r dirwyn i ben, ac
 - (c) addasu hawliau'r cyfranwyr ymhlith ei gilydd.

RHAN 2:

CYFARWYDDWYR - EU PWERAU A'U CYFRIFOLDEBAU

Awdurdod cyffredinol y cyfarwyddwyr

3. Yn amodol ar yr erthyglau, mae'r cyfarwyddwyr yn gyfrifol am reoli busnes y Cwmni, ac i'r diben hwn cânt arfer holl bwerau'r Cwmni.

Pŵer wrthgefn yr aelodau

4. (1) Gall yr aelodau, drwy benderfyniad arbennig, gyfarwyddo'r cyfarwyddwyr i gymryd camau penodedig neu ymatal rhag eu cymryd.

(2) Ni fydd unrhyw benderfyniad arbennig o'r fath yn annilysu unrhyw beth a wnaeth y cyfarwyddwyr cyn i'r penderfyniad gael ei fabwysiadu.

Caiff cyfarwyddwyr ddirprwyo

5. (1) Yn amodol ar yr erthyglau, caiff y cyfarwyddwyr ddirprwyo unrhyw rai o'r pwerau a freinir ynddynt o dan yr erthyglau
 - (a) i unrhyw berson neu bwyllgor;
 - (b) drwy unrhyw ddull (gan gynnwys drwy bŵer twrnai);
 - (c) i'r graddau hynny;
 - (ch) mewn cysylltiad â'r pynciau neu'r meysydd hynny; ac
 - (d) o dan yr amodau a'r telerau hynny;a welant yn dda.

(2) Os bydd y cyfarwyddwyr yn pennu felly, gall unrhyw ddirprwyo o'r fath awdurdodi dirprwyo pellach ar bwerau'r cyfarwyddwyr gan unrhyw un y cawsant eu dirprwyo iddo.

(3) Caiff y cyfarwyddwyr ddirymu unrhyw ddirprwyo'n llwyr neu'n rhannol, neu newid ei amodau a'i delerau.

Pwyllgorau

6. (1) Mae'n rhaid i bwyllgorau y bydd y cyfarwyddwyr yn dirprwyo unrhyw rai o'u pwerau iddynt ddilyn trefn sydd wedi'i seilio, i'r graddau y bo honno'n gymwys, ar y darpariaethau hynny o fewn yr erthyglau sy'n llywio cymryd penderfyniadau gan gyfarwyddwyr.

(2) Caiff y cyfarwyddwyr lunio rheolau gweithredu i unrhyw bwyllgor neu bob pwyllgor, a fydd yn drech na rheolau'n deillio o'r erthyglau os nad ydynt yn gyson â'r rheiny.

PENDERFYNIADAU CYFARWYDDWYR

Cyfarwyddwyr i gymryd penderfyniadau ar y cyd

7. (1) Y rheol gyffredinol lle mae penderfyniadau cyfarwyddwyr yn y cwestiwn yw bod rhaid i unrhyw benderfyniad a wneir gan y cyfarwyddwyr fod naill ai'n benderfyniad drwy fwyafrif mewn cyfarfod neu'n benderfyniad wedi'i gymryd yn unol ag erthygl 8.

(2) (a) Os nad oes ond un cyfarwyddwr gan y Cwmni; ac

(b) Os nad yw unrhyw un o ddarpariaethau'r erthyglau'n mynnu bod rhaid iddo fod â mwy nag un cyfarwyddwr,

nid yw'r rheol gyffredinol yn gymwys a chaiff y cyfarwyddwyr gymryd penderfyniadau heb ystyried unrhyw un o ddarpariaethau'r erthyglau gyda golwg ar benderfyniadau cyfarwyddwyr.

Penderfyniadau unfrydol

8. (1) Caiff penderfyniad gan y cyfarwyddwyr ei gymryd yn unol â'r erthygl hon pan fydd yr holl gyfarwyddwyr cymwys yn cyfleu i'w gilydd, drwy unrhyw ddull, eu bod yn rhannu barn gyffredin ar fater.

(2) Gall penderfyniad o'r fath fod ar ffurf penderfyniad ysgrifenedig y cafodd copïau ohono eu llofnodi gan bob cyfarwyddwr cymwys neu y mae pob cyfarwyddwr cymwys wedi mynegi'i gytundeb ag ef mewn ffordd ysgrifenedig arall.

(3) Mae cyfeiriadau'r erthygl hon at gyfarwyddwyr cymwys yn sôn am gyfarwyddwyr a fyddai wedi bod â hawl i bleidleisio ar y mater pe byddid wedi'i gynnig fel penderfyniad mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr.

(4) Ni ellir cymryd penderfyniad yn unol â'r erthygl hon os na fyddai'r cyfarwyddwyr wedi ffurfio cworwm mewn cyfarfod o'r fath.

Galw cyfarfod o'r cyfarwyddwyr

9. (1) Gall unrhyw gyfarwyddwr alw cyfarfod o'r cyfarwyddwyr drwy roi rhybudd am y cyfarfod i'r cyfarwyddwyr neu drwy awdurdodi ysgrifennydd y Cwmni (os oes un) i roi rhybudd o'r fath.
- (2) Rhaid i'r rhybudd am unrhyw gyfarfod o'r cyfarwyddwyr nodi
- (a) yr amser a'r dyddiad a arfaethir iddo;
 - (b) ble mae i gael ei gynnal; ac
 - (c) os rhagwelir na fydd y cyfarwyddwyr sy'n ymuno yn y cyfarfod yn bresennol yn yr un lle, sut yr arfaethir iddynt gyfathrebu â'i gilydd yn ystod y cyfarfod.
- (3) Rhaid rhoi rhybudd am gyfarfod o'r cyfarwyddwyr i bob cyfarwyddwr, ond does dim angen iddo fod yn ysgrifenedig.
- (4) Does dim angen rhoi rhybudd am gyfarfod o'r cyfarwyddwyr i gyfarwyddwyr sy'n ildio'u hawl i rybudd am y cyfarfod hwnnw, drwy hysbysu'r Cwmni i'r perwyl hwnnw nid mwy na 7 diwrnod ar ôl dyddiad cynnal y cyfarfod. Lle cyflwynir hysbysiad o'r fath ar ôl cynnal y cyfarfod, ni fydd hynny'n effeithio ar ddilysrwydd y cyfarfod na dilysrwydd unrhyw fusnes a gafodd ei drafod ynddo.

Ymuno mewn cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr

10. (1) Yn amodol ar yr erthyglau, bydd cyfarwyddwyr yn ymuno mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr, neu ran o gyfarfod o'r cyfarwyddwyr,
- (a) pan fo'r cyfarfod wedi cael ei alw ac yn digwydd yn unol â'r erthyglau, a
 - (b) pan fo modd iddynt bawb gyfleu i'r lleill unrhyw wybodaeth neu farn sydd ganddynt ar unrhyw eitem arbennig o fusnes y cyfarfod.
- (2) Wrth bennu a yw cyfarwyddwyr yn ymuno mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr, ystyriaethau amherthnasol yw ble mae unrhyw gyfarwyddwr neu sut maen nhw'n cyfathrebu â'i gilydd.
- (3) Os nad yw pawb o'r cyfarwyddwyr sy'n ymuno mewn cyfarfod yn bresennol yn yr un lle, gallant benderfynu bod y cyfarfod i'w drin fel un sy'n cael ei gynnal ble bynnag y mae unrhyw un ohonynt.

Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr

11. (1) Mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr, oni bai bod cworwm yn ymuno, ni ellir pleidleisio ar unrhyw gynnig, ar wahân i gynnig y dylid galw cyfarfod arall.

(2) Gall y cworwm ar gyfer cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr gael ei bennu o dro i dro drwy benderfyniad gan y cyfarwyddwyr, ond mae'n rhaid iddo beidio bod yn llai na thraean o'r cyfarwyddwyr, i gynnwys o leiaf 2 gynrychiolydd o bob rhanbarth

(3) Os yw cyfanswm y cyfarwyddwyr am y tro yn llai na'r cworwm sy'n ofynnol, rhaid i'r cyfarwyddwyr beidio â chymryd unrhyw benderfyniad ar wahân i benderfyniad
 - (a) i benodi cyfarwyddwyr pellach, neu
 - (b) i alw cyfarfod cyffredinol fel y gall yr aelodau benodi cyfarwyddwyr pellach.

Cadeirio cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr

12. (1) Gall y cyfarwyddwyr benodi cyfarwyddwr i gadeirio'u cyfarfodydd.

(2) Y cadeirydd y gelwir y sawl a gaiff ei benodi felly am y tro.

(3) Gall y cyfarwyddwyr derfynu penodiad y cadeirydd unrhyw adeg.

(4) Os na fydd y cadeirydd yn ymuno mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr o fewn deg munud i'r amser yr oedd i fod i ddechrau, rhaid i'r cyfarwyddwyr sydd yn ymuno benodi un o'u nifer i'w gadeirio.

Pleidlais fwrw

13. (1) Os bydd nifer y pleidleisiau o blaid ac yn erbyn cynnig yn gyfartal, bydd pleidlais fwrw gan y cadeirydd neu unrhyw gyfarwyddwr arall sy'n cadeirio'r cyfarfod.

(2) Ond nid yw hyn yn gymwys os nad yw'r cadeirydd neu'r cyfarwyddwr arall, yn unol â'r erthyglau, i gael ei gyfrif fel rhywun sy'n ymuno yn y proses penderfynu at ddibenion cworwm neu bleidleisio.

Buddiannau'n gwrthdaro

14. (1) Os yw penderfyniad arfaethedig gan y cyfarwyddwyr yn ymwneud â thrafodyn neu gytundeb gwirioneddol neu arfaethedig â'r Cwmni a bod cyfarwyddwr â buddiant ynddo, nid yw'r cyfarwyddwr hwnnw i'w gyfrif fel un sy'n ymuno yn y proses penderfynu at ddibenion cworwm neu bleidleisio.

(2) Ond os yw paragraff (3) yn gymwys, mae cyfarwyddwr sydd â buddiant mewn trafodyn neu gytundeb gwirioneddol neu arfaethedig â'r Cwmni i'w gyfrif fel un sy'n cymryd rhan yn y proses penderfynu at ddibenion cworwm neu bleidleisio.

(3) Mae'r paragraff hwn yn gymwys

- (a) lle bo'r Cwmni, drwy benderfyniad arferol, yn anghymhwyso darpariaeth yr erthyglau a fyddai fel arall yn atal cyfarwyddwr rhag cael ei gyfrif fel un sy'n ymuno yn y proses penderfynu;
- (b) lle na ellir ystyried yn rhesymol fod buddiant y cyfarwyddwr yn debyg o greu gwrthdaro buddiannau; neu
- (c) lle bo gwrthdrawiad buddiannau'r cyfarwyddwr yn deillio o achos goddefedig.

(4) At ddibenion yr erthygl hon, mae'r canlynol yn achosion goddefedig:

- (a) gwarant a roddwyd, neu sydd i'w rhoi, gan gyfarwyddwr neu i gyfarwyddwr mewn cysylltiad â rhwymedigaeth wedi'i thynnu gan neu ar ran y Cwmni neu unrhyw un o'i is-gwmnïau;
- (b) tanysgrifio, neu gytuno i danysgrifio, ar gyfer gwarannoedd y Cwmni neu unrhyw un o'i is-gwmnïau, neu danysgrifennu, is-danysgrifennu neu warantu tanysgrifiad ar gyfer unrhyw warannoedd o'r fath; a
- (c) threfniadau lle bydd buddion ar gael i gyflogedigion a chyfarwyddwyr neu gyn-gyflogedigion a chyn-gyfarwyddwyr i'r Cwmni neu unrhyw un o'i is-gwmnïau nad yw'n darparu buddion arbennig ar gyfer cyfarwyddwyr neu gyn-gyfarwyddwyr.

(5) At ddibenion yr erthygl hon, mae cyfeiriadau at benderfyniadau arfaethedig a phrosesau penderfynu yn cynnwys unrhyw gyfarfod o'r cyfarwyddwyr neu ran o gyfarfod o'r cyfarwyddwyr.

(6) Yn amodol ar baragraff (7), os bydd cwestiwn yn codi mewn cyfarfod o'r cyfarwyddwyr neu bwyllgor cyfarwyddwyr gyda golwg ar hawl cyfarwyddwr i ymuno yn y cyfarfod (neu mewn rhan o'r cyfarfod) at ddibenion pleidleisio neu gworwm, gall y cwestiwn, cyn dirwyn y cyfarfod i ben, gael ei atgyfeirio i sylw'r cadeirydd a bydd dyfarniad hwnnw mewn cysylltiad ag unrhyw gyfarwyddwr ar wahân i'r cadeirydd ei hun yn derfynol ac yn ddiymwad.

(7) Os bydd unrhyw gwestiwn gyda golwg ar hawl i ymuno yn y cyfarfod (neu mewn rhan o'r cyfarfod) yn codi yng nghyswllt y cadeirydd, mae'r cwestiwn i'w ddatrys drwy benderfyniad y cyfarwyddwyr yn y cyfarfod hwnnw, ac i'r diben hwn nid yw'r cadeirydd i'w gyfrif fel un sy'n ymuno yn y cyfarfod (neu yn y rhan honno o'r cyfarfod) at ddibenion pleidleisio neu gworwm.

Cofnodion i'w cadw yng nghyswllt penderfyniadau

15. Rhaid i'r cyfarwyddwyr sicrhau bod y Cwmni'n cadw cofnod, yn ysgrifenedig, am o leiaf 10 mlynedd ar ôl dyddiad y penderfyniad a gofnodir, o bob penderfyniad unfrydol neu benderfyniad drwy fwyafrif a gaiff ei gymryd gan y cyfarwyddwyr.

Disgresiwn cyfarwyddwyr i wneud rheolau pellach

16. Yn amodol ar yr erthyglau, gall y cyfarwyddwyr wneud unrhyw reol a welant yn dda o ran sut y cymerant benderfyniadau, ac o ran sut y mae rheolau felly i'w cofnodi neu eu cyfleu i gyfarwyddwyr eraill.

PENODI CYFARWYDDWYR

Dulliau penodi cyfarwyddwyr

17. (1) Gall pob Menter Iaith sydd wedi tanysgrifio i Mentrau Iaith Cymru Cyf enwebu un unigolun, ac y caniatâ'r gyfraith iddo wneud felly, gael ei benodi'n gyfarwyddwr

- (a) drwy benderfyniad arferol, neu
- (b) drwy benderfyniad gan y cyfarwyddwyr.

(2) Bydd pob cyfarwyddwr yn dod yn aelod o'r cwmni yn rhinwedd eu swyddogaeth fel cyfarwyddwr.

(3) Mewn unrhyw achos lle nad oes gan y Cwmni aelodau na chyfarwyddwyr, a hynny yn sgil marwolaeth, bydd gan gynrychiolwyr

personol yr aelod olaf a fu farw yr hawl, drwy roi rhybudd ysgrifenedig, i benodi rhywun i fod yn gyfarwyddwr.

(4) At ddibenion paragraff (3), lle bydd 2 neu ragor o aelodau yn marw mewn amgylchiadau sy'n ei gwneud yn ansicr pwy oedd yr olaf i farw, ystyrir bod aelod iau wedi goroesi aelod hŷn.

Terfynu penodiad cyfarwyddwr

18. Mae rhywun yn terfynu bod yn gyfarwyddwr cyn gynted â bod
- (a) y person hwnnw yn rhoi heibio i fod yn gyfarwyddwr yn rhinwedd unrhyw un o ddarpariaethau Deddf Cwmnïau 2006 neu ei fod yn cael ei wahardd rhag bod yn gyfarwyddwr o dan y gyfraith;
 - (b) gorchymyn methdal yn cael ei wneud yn erbyn y person hwnnw;
 - (c) cyfamod yn cael ei wneud â chredydwy'r y person hwnnw'n gyffredinol i ad-dalu dyledion y person;
 - (ch) ymarferydd meddygol cofrestredig sy'n trin y person hwnnw yn cyflwyno barn ysgrifenedig i'r Cwmni yn datgan bod y person wedi mynd yn gorfforol neu'n feddyliol analluog i weithredu'n gyfarwyddwr ac y gall aros felly am fwy na thri mis;
 - (d) llys, oherwydd iechyd meddwl y person hwnnw, yn gwneud gorchymyn yn atal y person yn llwyr neu'n rhannol rhag arfer unrhyw bwerau neu hawliau a fyddai ganddo fel arall;
 - (dd) y Cwmni'n cael ei hysbysu gan y cyfarwyddwr fod y cyfarwyddwr yn ymddiswyddo o'i safle a bod yr ymddiswyddo hwnnw wedi dod i rym yn unol â'r amodau.

Cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr

19. (1) Caiff cyfarwyddwyr ymgymryd ag unrhyw wasanaethau dros y Cwmni y bydd y cyfarwyddwyr yn penderfynu arnynt.
- (2) Bydd gan gyfarwyddwyr hawl i unrhyw gydnabyddiaeth y gall y cyfarwyddwyr ei phennu
- (a) am eu gwasanaethau i'r Cwmni fel cyfarwyddwyr, a
 - (b) am unrhyw wasanaeth arall a gyflawnant i'r Cwmni.
- (3) Yn amodol ar yr erthyglau, gall cydnabyddiaeth cyfarwyddwr
- (a) fod ar unrhyw ffurf, a
 - (b) cynnwys unrhyw drefniadau mewn cysylltiad â thalu pensiwn, lwfans neu arian rhodd, neu unrhyw fudd-

daliadau marwolaeth, salwch neu anabledd, i'r cyfarwyddwr hwnnw neu yn ei gyswllt.

(4) Oni bai bod y cyfarwyddwyr yn penderfynu fel arall, bydd cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr yn ymgonni o ddydd i ddydd.

(5) Oni bai bod y cyfarwyddwyr yn penderfynu fel arall, ni fydd cyfarwyddwyr yn atebol i'r Cwmni am unrhyw gydnabyddiaeth a gânt fel cyfarwyddwyr neu swyddogion eraill neu gyflogedigion i is-gwmnïau'r Cwmni neu i unrhyw gorff corfforaethol arall y mae gan y Cwmni fuddiant ynddo.

Treuliau cyfarwyddwyr

20. Gall y Cwmni dalu unrhyw dreuliau rhesymol a dynnir yn briodol gan gyfarwyddwyr mewn cysylltiad â bod yn bresennol

- (a) mewn cyfarfodydd o'r cyfarwyddwyr neu mewn pwyllgorau cyfarwyddwyr,
- (b) mewn cyfarfodydd cyffredinol, neu
- (c) mewn cyfarfodydd o ddeiliaid dyledebau'r Cwmni a gynhelir ar wahân,

neu fel arall mewn cysylltiad ag arfer eu pwerau a chyflawni'u cyfrifoldebau gyda golwg ar y Cwmni.

RHAN 3:

DOD YN AELOD A THERFYNU AELODAETH

Ceisiadau am aelodaeth

21. Gall unrhyw un fod yn aelod os:
- (a) fod y person hwnnw wedi cwblhau cais am aelodaeth ar ffurf wedi'i chymeradwyo gan y cyfarwyddwyr, a
 - (b) bod y cyfarwyddwyr wedi cymeradwyo'r cais.

Terfynu aelodaeth

22. (1) Caiff aelod dynnu'n ôl o aelodaeth o'r Cwmni drwy roi rhybudd 7 diwrnod i'r Cwmni yn ysgrifenedig.
- (2) Ni ellir trosglwyddo aelodaeth.
- (3) Daw aelodaeth rhywun i ben wrth i'r person hwnnw farw neu beidio â bod.

TREFNU CYFARFODYDD CYFFREDINOL

Bod yn bresennol a chael siarad mewn cyfarfodydd cyffredinol

23. (1) Caiff rhywun fanteisio ar yr hawl i siarad mewn cyfarfod cyffredinol lle bo'r person hwnnw mewn sefyllfa i gyfleu i bawb sy'n bresennol yn y cyfarfod, yn ystod y cyfarfod ei hun, unrhyw wybodaeth neu farn sydd gan y person ar fusnes y cyfarfod.
- (2) Caiff rhywun fanteisio ar yr hawl i bleidleisio mewn cyfarfod cyffredinol
- (a) lle caiff y person hwnnw bleidleisio, yn ystod y cyfarfod ei hun, ar benderfyniadau a gyflwynir i bleidlais yn y cyfarfod, a
 - (b) lle gellir cymryd pleidlais y person hwnnw i ystyriaeth wrth bennu a yw penderfyniadau felly'n cael eu mabwysiadu neu beidio, yr un pryd â phleidleisiau pawb arall sy'n bresennol yn y cyfarfod.

(3) Gall y cyfarwyddwyr wneud pa drefniadau bynnag a welant yn briodol i alluogi'r rhai sy'n bresennol mewn cyfarfod cyffredinol i fanteisio ar eu hawl i siarad neu bleidleisio ynddo.

(4) Wrth bennu'r nifer sy'n bresennol mewn cyfarfod cyffredinol, nid yw o bwys a fydd unrhyw ddau neu ragor o'r aelodau sydd ynddo yn digwydd bod yn yr un lle â'i gilydd.

(5) Bydd dau neu ragor o bobl nad ydynt yn yr un lle â'i gilydd yn bresennol mewn cyfarfod cyffredinol lle mae eu hamgylchiadau'n golygu, os oes ganddynt yr hawl (neu pe derbynient yr hawl) i siarad a phleidleisio yn y cyfarfod hwnnw, fod modd iddynt (neu y byddai modd iddynt) fanteisio ar yr hawl honno.

Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd cyffredinol

24. Nid oes yr un busnes arall ar wahân i benodi cadeirydd y cyfarfod i'w drafod mewn cyfarfod cyffredinol os nad yw'r bobl sy'n bresennol ynddo yn ffurfio cworwm.

Cyfarfodydd cyffredinol

25. (1) Bydd y Cwmni ym mhob blwyddyn galendr yn cynnal Cyfarfod Cyffredinol a fydd yn Gyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Cwmni a bydd yn datgan mai dyna ydyw yn y rhybuddion yn ei alw ar yr amod na elwir yr un Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol heblaw am y cyntaf fwy na phymtheg mis ar ôl cynnal y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol blaenorol. Cynhelir Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol cyntaf y Cwmni cyn pen un deg wyth mis ar ôl ei ymgorffori.

(2) Ymhlith busnes Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol y bydd (ond heb eu cyfyngu) y materion fel a ganlyn:

- (a) derbyn adroddiadau'r Cadeirydd a Chyfarwyddwyr y Cwmni;
- (b) ystyried y cyfrifon archwiliedig (os o gwbl) a gyflwynir gan y Cyfarwyddwyr;
- (c) ethol Cyfarwyddwyr;
- (ch) ethol Cadeirydd a fydd yn aelod o'r Cyfarwyddwyr i lywyddu'r holl Gyfarfodydd Cyffredinol a chyfarfodydd y Cyfarwyddwyr;
- (d) penderfynu sut i ddefnyddio gwarged/elw;
- (dd) penodi a phennu tâl y cyfrifwyr a'r Archwilwyr (os o gwbl).

Bydd Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a fydd yn ymdrin â materion eraill yn Gyfarfod Eithriadol.

(3) Cynhelir Cyfarfodydd Cyffredinol y Cwmni fel bo'r angen.

(4) Lle mae'r cyfarwyddwyr wedi penodi cadeirydd, bydd y cadeirydd yn cadeirio cyfarfodydd cyffredinol os yw'n bresennol ac yn barod i wneud.

(5) Os nad yw'r cyfarwyddwyr wedi penodi cadeirydd neu os yw'r cadeirydd yn anfodlon cadeirio'r cyfarfod neu heb fod yn bresennol o fewn deg munud i'r amser yr oedd y cyfarfod i fod i ddechrau,
(a) rhaid i'r cyfarwyddwyr sydd yn bresennol, neu
(b) (os nad oes cyfarwyddwyr yn bresennol) rhaid i'r cyfarfod benodi cyfarwyddwr neu aelod i gadeirio'r cyfarfod, a rhaid i benodiad cadeirydd y cyfarfod fod yn fusnes cyntaf i'r cyfarfod.

(6) Fel "cadeirydd y cyfarfod" y cyfeirir at y sawl sy'n cadeirio cyfarfod yn unol â'r erthygl hon.

Cyfarwyddwyr a rhai nad ydynt yn aelodau yn cael bod yn bresennol a siarad

26. (1) Caiff cyfarwyddwyr fod yn bresennol a siarad mewn cyfarfodydd cyffredinol, p'un a fônt yn aelodau neu beidio.

(2) Gall cadeirydd y cyfarfod ganiatáu i eraill nad ydynt yn aelodau o'r Cwmni fod yn bresennol a siarad mewn cyfarfod cyffredinol.

Gohirio

27. (1) Os nad yw'r bobl sy'n bresennol mewn cyfarfod cyffredinol o fewn hanner awr i'r amser yr oedd y cyfarfod i fod i ddechrau yn ffurfio cworwm, neu os bydd cworwm yn peidio â bod yn bresennol yn ystod y cyfarfod, rhaid i gadeirydd y cyfarfod ei ohirio.

(2) Gall cadeirydd y cyfarfod ohirio cyfarfod cyffredinol lle mae cworwm yn bresennol

- (a) os bydd y cyfarfod yn cydsynio i ohiriad, neu
- (b) os ymddengys i gadeirydd y cyfarfod fod angen gohirio er mwyn sicrhau diogelwch unrhyw berson sy'n bresennol yn y cyfarfod neu fod busnes y cyfarfod yn cael ei gynnal mewn ffordd drefnus.

(3) Mae'n rhaid i gadeirydd y cyfarfod ohirio cyfarfod cyffredinol os bydd y cyfarfod yn ei gyfarwyddo i wneud.

- (4) Wrth ohirio cyfarfod cyffredinol, rhaid i gadeirydd y cyfarfod
- (a) naill ai pennu'r amser a'r lle y caiff ei ohirio iddynt neu ddatgan ei fod i barhau am amser ac mewn lle y bydd y cyfarwyddwyr yn eu pennu, a
 - (b) rhoi sylw i unrhyw gyfarwyddyd a roes y cyfarfod gyda golwg ar amser a lle unrhyw ohiriad.

(5) Os yw parhad cyfarfod a gafodd ei ohirio i ddigwydd mwy na 14 diwrnod ar ôl y gohirio, rhaid i'r Cwmni roi o leiaf 7 diwrnod clir o rybudd amdano (hynny yw, heb gyfrif diwrnod y cyfarfod a gafodd ei ohirio a'r diwrnod y rhoir rhybudd)

- (a) i'r un bobl y mae'n ofynnol eu rhybuddio am gyfarfodydd cyffredinol y Cwmni, a
- (b) yn cynnwys yr un wybodaeth y mae'n ofynnol i rybudd o'r fath ei chynnwys.

(6) Ni ellir trafod unrhyw fusnes mewn cyfarfod cyffredinol a gafodd ei ohirio na fyddid wedi gallu'i drafod yn briodol yn y cyfarfod pe na ddigwyddasai'r gohirio.

PLEIDLEISIO MEWN CYFARFODYDD CYFFREDINOL

Pleidleisio: cyffredinol

28. Rhaid i benderfyniad a gyflwynir i bleidlais mewn cyfarfod cyffredinol gael ei ddatrys drwy godi llaw, oni fynir pŵl yn briodol yn unol â'r erthyglau.

Camgymeriadau ac anghydfodau

29. (1) Ni ellir codi gwrthwynebiad i gymhwyster unrhyw berson sy'n pleidleisio mewn cyfarfod cyffredinol ac eithrio yn y cyfarfod ei hun neu mewn cyfarfod gohiriedig lle caiff y bleidlais a wrthwynebir ei mynegi, a bydd pob pleidlais na wrthodir yn y cyfarfod yn ddilys.

(2) Rhaid i unrhyw wrthwynebiad o'r fath gael ei atgyfeirio i sylw cadeirydd y cyfarfod a bydd dyfarniad hwnnw yn derfynol.

Pleidleisiau pôl

30. (1) Gellir mynnu pôl yng nghyswllt penderfyniad
- (a) cyn y cyfarfod cyffredinol lle caiff y penderfyniad ei gyflwyno i bleidlais, neu
 - (b) mewn cyfarfod cyffredinol, naill ai cyn codi llaw ar y penderfyniad hwnnw neu yn union ar ôl datgan canlyniad y codi llaw ar y penderfyniad.
- (2) Gall pôl gael ei fynnu
- (a) gan gadeirydd y cyfarfod;
 - (b) gan y cyfarwyddwyr;
 - (c) gan ddau neu ragor o bobl sydd â hawl i bleidleisio ar y penderfyniad; neu
 - (ch) gan berson neu bobl sy'n cynrychioli nid llai na degfed ran o gyfanswm hawliau pleidleisio'r holl aelodau sydd â hawl i bleidleisio ar y penderfyniad.
- (3) Gall cais am bleidlais pôl gael ei dynnu'n ôl
- (a) os na chynhaliwyd y pôl eto, a
 - (b) os yw cadeirydd y cyfarfod yn cydsynio i'r tynnu'n ôl.
- (4) Rhaid cynnal pôl yn syth ac yn unol â chyfarwyddyd cadeirydd y cyfarfod.

Cynnwys rhybuddion dirprwy

31. (1) Ni all dirprwyon gael eu penodi'n ddilys ond drwy hysbysiad ysgrifenedig ("rhybudd dirprwy") sydd
- (a) yn nodi enw a chyfeiriad yr aelod sy'n penodi'r dirprwy;
 - (b) yn uniaethu'r sawl sydd i'w benodi'n ddirprwy i'r aelod hwnnw a'r cyfarfod cyffredinol y mae'r person yn cael ei benodi yn ei gyswllt;
 - (c) wedi ei lofnodi gan neu ar ran yr aelod sy'n penodi'r dirprwy, neu wedi ei ddilysu yn ôl fel y gall y cyfawyddwyr ei bennu; a
 - (ch) yn cael ei ddanfôn i'r Cwmni yn unol â'r erthyglau ac unrhyw gyfarwyddyd sydd wedi'i gynnwys yn y rhybudd am y cyfarfod cyffredinol dan sylw.

(2) Gall y Cwmni fynnu bod rhybuddion dirprwy yn cael eu danfon ar ffurf arbennig, a gall bennu ffurfiau gwahanol at ddibenion gwahanol.

(3) Gall rhybuddion dirprwy bennu sut mae'r dirprwy a gaiff ei benodi o danynt i fod i bleidleisio (neu fod y dirprwy i fod i ymatal rhag pleidleisio) ar un neu ragor o benderfyniadau.

(4) Oni bai bod rhybudd dirprwy yn nodi fel arall, rhaid ei drin fel un

- (a) sy'n caniatáu i'r sawl a benodir yn ddirprwy o dano ryddid o ran sut i bleidleisio ar unrhyw benderfyniadau atodol neu drefniadol a gaiff eu rhoi gerbron y cyfarfod, a
- (b) sy'n penodi'r person hwnnw'n ddirprwy mewn cysylltiad ag unrhyw ohirio ar y cyfarfod cyffredinol y mae a wnelo ag ef yn ogystal â'r cyfarfod ei hun.

Danfon rhybuddion dirprwy

32. (1) Bydd rhywun sydd â hawl i fod yn bresennol, siarad neu bleidleisio mewn cyfarfod cyffredinol (naill ai drwy godi llaw neu drwy bleidlais pŵl) yn aros â hawl felly yn y cyfarfod hwnnw neu mewn unrhyw ohiriad ohono, er y gall rhybudd dirprwy dilys fod wedi cael ei ddanfon i'r Cwmni gan neu ar ran y person dan sylw.

(2) Gall penodiad o dan rybudd dirprwy gael ei alw'n ôl drwy ddanfon i'r Cwmni hysbysiad ysgrifenedig wedi'i roi gan neu ar ran y sawl y rhoddwyd y rhybudd dirprwy ganddo neu ar ei ran.

(3) Dim ond os caiff ei ddanfon cyn dechrau'r cyfarfod neu'r cyfarfod gohiriedig y mae a wnelo ag ef y bydd hysbysiad sy'n galw penodiad dirprwy'n ôl yn dod i rym.

(4) Os na chaiff rhybudd dirprwy mo'i gyflawni gan y sawl sy'n penodi'r dirprwy, rhaid cyflwyno gydag ef dystiolaeth ysgrifenedig o awdurdod y sawl a'i cyflawnodd i'w gyflawni ar ran y penodydd.

Diwygio penderfyniadau

33. (1) Gall penderfyniad arferol sydd i'w gynnig mewn cyfarfod cyffredinol gael ei ddiwygio drwy benderfyniad arferol

- (a) os cyflwynir i'r Cwmni rybudd ysgrifenedig am y diwygio arfaethedig gan rywun sydd â hawl i bleidleisio yn y cyfarfod cyffredinol lle mae i gael ei gynnig, a hynny nid

llai na 48 awr cyn yr amser a bennwyd i'r cyfarfod (neu unrhyw amser diweddarach y gall cadeirydd y cyfarfod ei bennu) a

- (b) os nad yw'r diwygiad arfaethedig, ym marn resymol cadeirydd y cyfarfod, yn newid cwmpas y penderfyniad yn ei hanfod.

(2) Gall penderfyniad arbennig sydd i'w gynnig mewn cyfarfod cyffredinol gael ei ddiwygio drwy benderfyniad arferol

- (a) os bydd cadeirydd y cyfarfod yn cynnig y diwygiad yn y cyfarfod cyffredinol lle bwriedir cynnig y penderfyniad, a
- (b) os nad yw'r diwygiad yn mynd ymhellach na'r hyn sydd angen i gywiro nam gramadegol neu ryw nam ansylweddol arall yn y penderfyniad.

(3) Os bydd cadeirydd y cyfarfod, drwy weithredu â phob ewyllys da, yn penderfynu ar gam fod diwygio penderfyniad allan o drefn, nid yw camgymeriad y cadeirydd yn annilysu'r bleidlais ar y penderfyniad hwnnw.

RHAN 4:

TREFNIADAU GWEINYDDOL

Y dulliau cyfathrebu i'w defnyddio

34. (1) Yn amodol ar yr erthyglau, gall unrhyw beth a anfonir neu a gyflenwir gan neu i'r Cwmni o dan yr erthyglau gael ei anfon neu ei gyflenwi mewn unrhyw ffordd y mae Deddf Cwmnïau 2006 yn darparu ar ei chyfer mewn cysylltiad â dogfennau neu wybodaeth y mae unrhyw un o ddarpariaethau'r Ddeddf honno yn awdurdodi neu'n mynnu eu hanfon neu eu cyflenwi gan neu i'r Cwmni.

(2) Yn amodol ar yr erthyglau, gall unrhyw hysbysiad neu ddogfen sydd i'w hanfon neu ei chyflenwi i gyfarwyddwr mewn cysylltiad â phenderfyniadau cyfarwyddwyr gael ei hanfon neu ei chyflenwi hefyd yn y ffordd honno y gofynnodd y cyfarwyddwr hwnnw am i hysbysiadau neu ddogfennau o'r fath gael eu hanfon neu eu cyflenwi iddo am y tro.

(3) Gall cyfarwyddwr ddod i gytundeb â'r Cwmni y dylai hysbysiadau neu ddogfennau a anfonir at y cyfarwyddwr hwnnw mewn ffordd arbennig gael eu hystyried fel rhai sydd wedi dod i law o fewn ysbaid penodedig i'w hanfon, ac i'r ysbaid penodedig fod yn llai na 48 awr.

Selïau'r Cwmni

35. (1) Dim ond drwy awdurdod y cyfarwyddwyr y gellir defnyddio unrhyw sêl gyffredin.

(2) Gall y cyfarwyddwyr benderfynu ym mha ffordd ac ar ba ffurf y mae unrhyw sêl gyffredin i fod i'w defnyddio.

(3) Oni bai bod y cyfarwyddwyr yn penderfynu fel arall, os oes sêl gyffredin gan y Cwmni a bod honno'n cael ei gosod ar ddogfen, rhaid i'r ddogfen gael ei llofnodi hefyd gan o leiaf un person awdurdodedig yng ngŵydd tyst a fydd yn cadarnhau'r llofnod.

- (4) At ddibenion yr erthygl hon, person awdurdodedig yw
- (a) unrhyw gyfarwyddwr i'r Cwmni;
 - (b) ysgrifennydd y Cwmni (os oes un); neu
 - (c) unrhyw un a gafodd ei awdurdodi gan y cyfarwyddwyr at ddibenion llofnodi dogfennau y caiff y sêl gyffredin ei gosod arnynt.

Dim hawl i archwilio cyfrifon na chofnodion eraill

36. Ac eithrio yn unol â darpariaethau'r gyfraith neu awdurdod y cyfarwyddwyr neu benderfyniad arferol gan y Cwmni, does gan neb hawl i archwilio unrhyw rai o gofnodion cyfrifeg neu gofnodion neu ddogfennau eraill y Cwmni yn rhinwedd ei safle fel aelod yn unig.

Darparu ar gyfer cyflogedigion wrth ddirwyn busnes i ben

37. Gall y cyfarwyddwyr benderfynu darparu ar gyfer lles pobl sydd wedi'u cyflogi neu a gafodd eu cyflogi gynt gan y Cwmni neu unrhyw un o'i is-gwmnïau (ar wahân i gyfarwyddwr neu gyn-gyfarwyddwr neu gyfarwyddwr wrth gefn) mewn cysylltiad â dirwyn i ben neu drosglwyddo i unrhyw berson y cyfan neu ran o ymgymeriad y Cwmni neu'r is-gwmni hwnnw.

INDEMNIO AC YSWIRIO CYFARWYDDWYR

Indemnïo

38. (1) Yn amodol ar baragraff (2), gall unrhyw un o gyfarwyddwyr perthnasol y Cwmni neu gwmni cysylltiedig gael ei indemnïo ar sail asedion y Cwmni rhag
- (a) unrhyw atebolrwydd a dynnir gan y cyfarwyddwr hwnnw gyda golwg ar unrhyw esgeulustod, diffyg cydymffurfio, tor-ddyletswydd neu dor-ymdiriedaeth mewn perthynas â'r Cwmni neu gwmni cysylltiedig,
 - (b) unrhyw atebolrwydd a dynnir gan y cyfarwyddwr hwnnw gyda golwg ar weithgareddau'r Cwmni neu gwmni cysylltiedig yn rhinwedd ei sefyllfa fel ymddiriedolydd cynllun pensiwn galwedigaethol (yn unol â diffiniad adran 235(6) o Ddeddf Cwmnïau 2006),
 - (c) unrhyw atebolrwydd arall a dynnir gan y cyfarwyddwr hwnnw fel swyddog i'r Cwmni neu gwmni cysylltiedig.

(2) Nid yw'r erthygl hon yn awdurdodi unrhyw indemniad a fyddai wedi'i wahardd neu ei wneud yn ddirym gan unrhyw un o ddarpariaethau'r Deddfau Cwmnïau neu gan unrhyw un arall o ddarpariaethau'r gyfraith.

(3) Yn yr erthygl hon

- (a) mae cwmnïau'n gysylltiedig os yw un yn is-gwmni i'r llall neu fod y ddau'n is-gwmnïau i'r un corff corfforaethol, a
- (b) mae "cyfarwyddwr perthnasol" yn golygu unrhyw gyfarwyddwr neu gyn-gyfarwyddwr i'r Cwmni neu i gwmni cysylltiedig.

Yswirio

39. (1) Gall y cyfarwyddwyr benderfynu prynu a chadw yswiriant, ar draul y Cwmni, er lles unrhyw gyfarwyddwr perthnasol yng nghyswllt unrhyw golled berthnasol.

(2) Yn yr erthygl hon

- (a) mae "cyfarwyddwr perthnasol" yn golygu unrhyw gyfarwyddwr neu gyn-gyfarwyddwr i'r Cwmni neu i gwmni cysylltiedig,
- (b) mae "colled berthnasol" yn golygu unrhyw golled neu atebolrwydd a dynnwyd neu y gellir ei dynnu gan gyfarwyddwr perthnasol mewn cysylltiad â dyletswyddau neu bwerau'r cyfarwyddwr hwnnw gyda golwg ar y Cwmni, unrhyw gwmni cysylltiedig neu unrhyw gronfa bensiw neu gynllun cyfrannau i gyflogedigion y Cwmni neu gwmni cysylltiedig, ac
- (c) mae cwmnïau'n gysylltiedig os yw un yn is-gwmni i'r llall neu fod y ddau'n is-gwmnïau i'r un corff corfforaethol.

Dirwyn y busnes i ben

40. Os oes yna ar ddod a'r Cwmni i derfyn, wedi bodloni'r holl ddyledion, unrhyw eiddo o gwbl, ni thelir yr un swm ymysg aelodau'r Cwmni, ond fe roddir neu drosglwyddir i ryw sefydliad neu sefydliadau elusennol eraill sydd ag amcanion tebyg i amcanion y Cwmni, penderfynir ar y sefydliad neu sefydliadau hyn gan aelodau o'r Cwmni ar adeg neu cyn iddo ddod i ben, ac os na ellir rhoi darpariaeth o'r fath, yna ar gyfer rhyw amcan elusennol arall.

